

**СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІН У
КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ
ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ
СТАНДАРТИВ ПОЛІТИКИ**

Ситуація у регіональному розвитку в Україні

Україна, велика держава, регіони якої суттєво відрізняються між собою

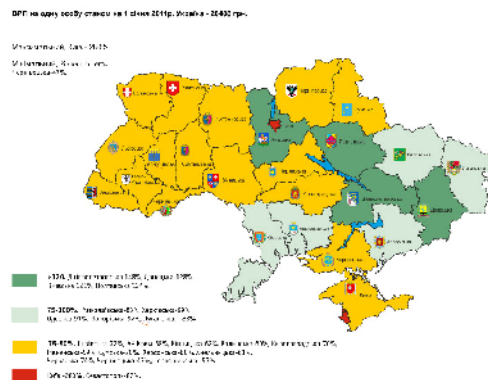
Етнічний склад українських регіонів

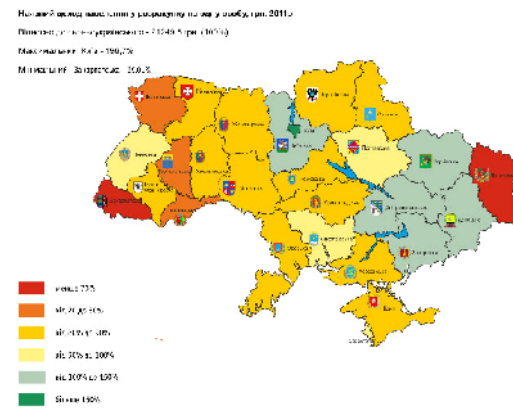
Типологізація регіонів

ВРП на особу

Доходи населення

Етнічний склад українських регіонів

Національно-політичне становище регіонів України

Відносно до середньоукраїнського - 82%.

Мінімальний, АРК Крим - 25%.

Максимальний, 97%.

Типологізація регіонів

Типологізація регіонів України

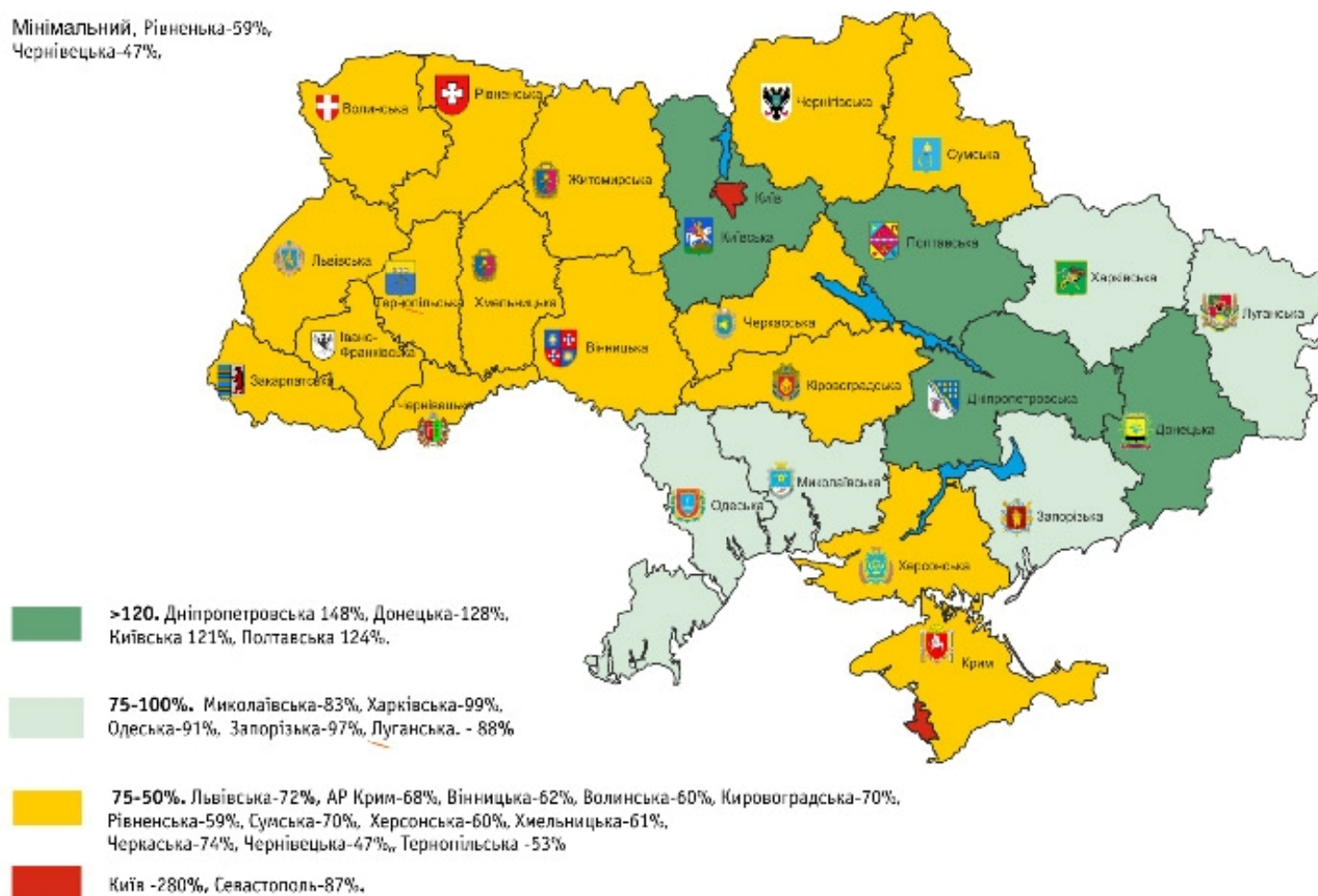

ВРП на особу

ВРП на одну особу станом на 1 січня 2011р. Україна - 28488 грн.

Максимальний, Київ - 280%

Мінімальний, Рівненська-59%,
Чернівецька-47%.

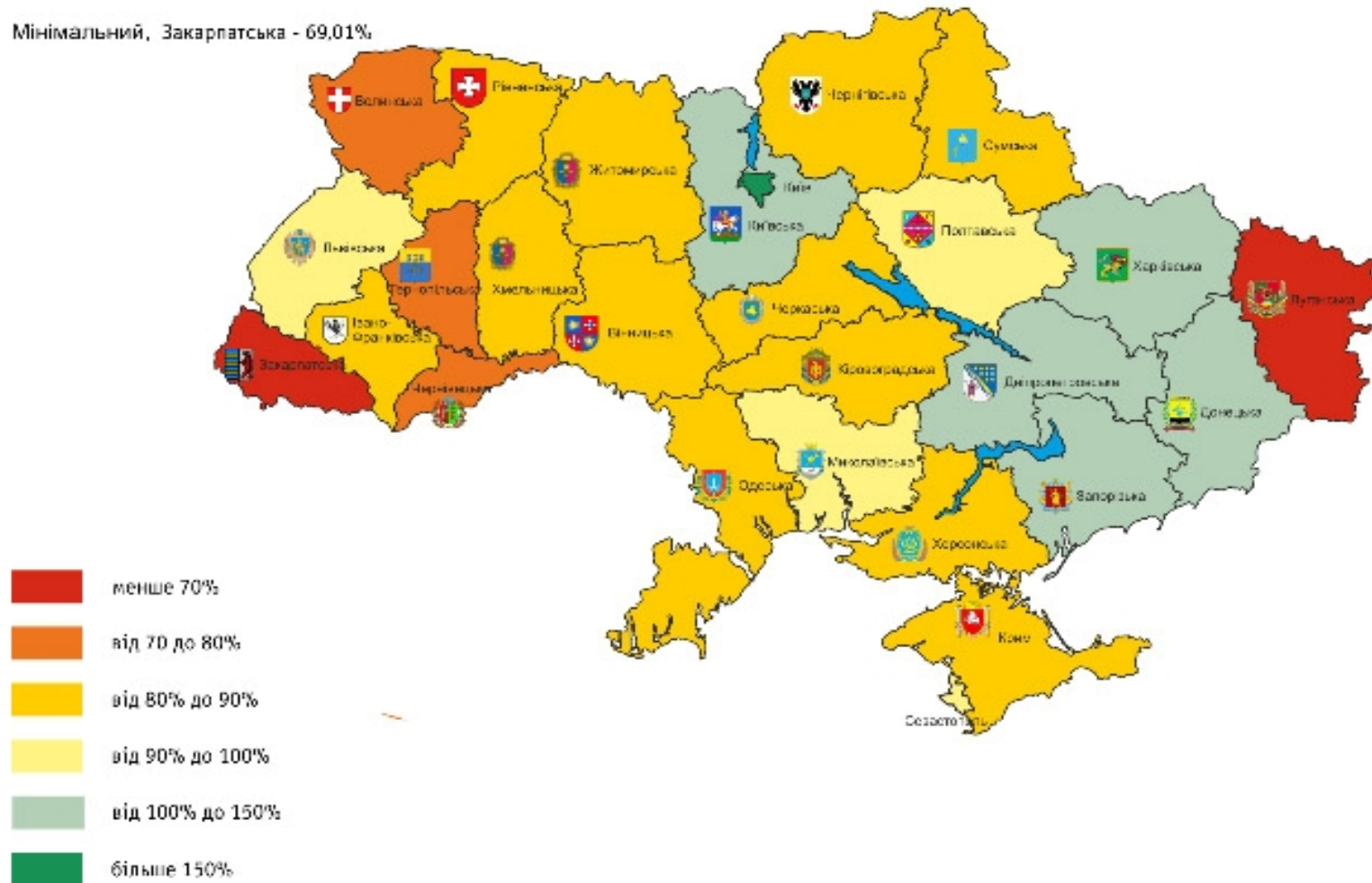
Доходи населення

Наявний дохід населення у розрахунку на одну особу, грн. 2011р.

Відносно до середньоукраїнського - 21249,5 грн. (100%)

Максимальний, Київ - 196,7%

Мінімальний, Закарпатська - 69,01%

Феномен невідповідності між економічною потужністю регіону та його показниками соціального благополуччя та якості життя в Україні

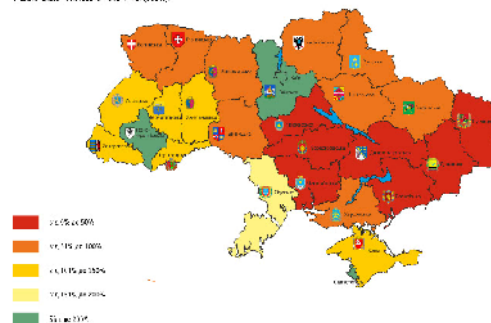
Рівень злочинності

Складність: середньозважена злочинність (на 100 осіб) у 2019 р.
 Прогноз до економічного зростання: 10% (1995)
 Універсальні: Політико-економічна стабільність - 8.1 (2012)
 Демократія: IPR (2014) - 17.3 (2012)

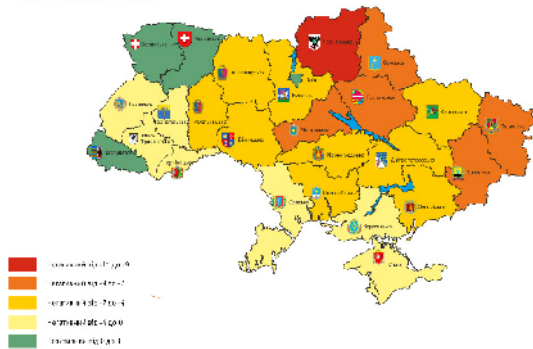
Будівництво житла

Прогнози на економічне зростання на 2019 рік (до економічного зростання)
 Валовий внутрішній продукт: 82% (1995) до 100% (2019)
 Рівень стабільності: 8.1 (2012) до 100% (2019)
 Масштаб: IPR (2014) - 17.3 (2012)

Демографія

Кількість жителів (включаючи тимчасово мешкаючих) у 2019 році
 Висхідна до 2000 років: 1.1
 Міграційний баланс: 1.1 (2012) до 1.1 (2012)
 Міграційний баланс: 1.1 (2012) до 1.1 (2012)

Планова економіка та ринок

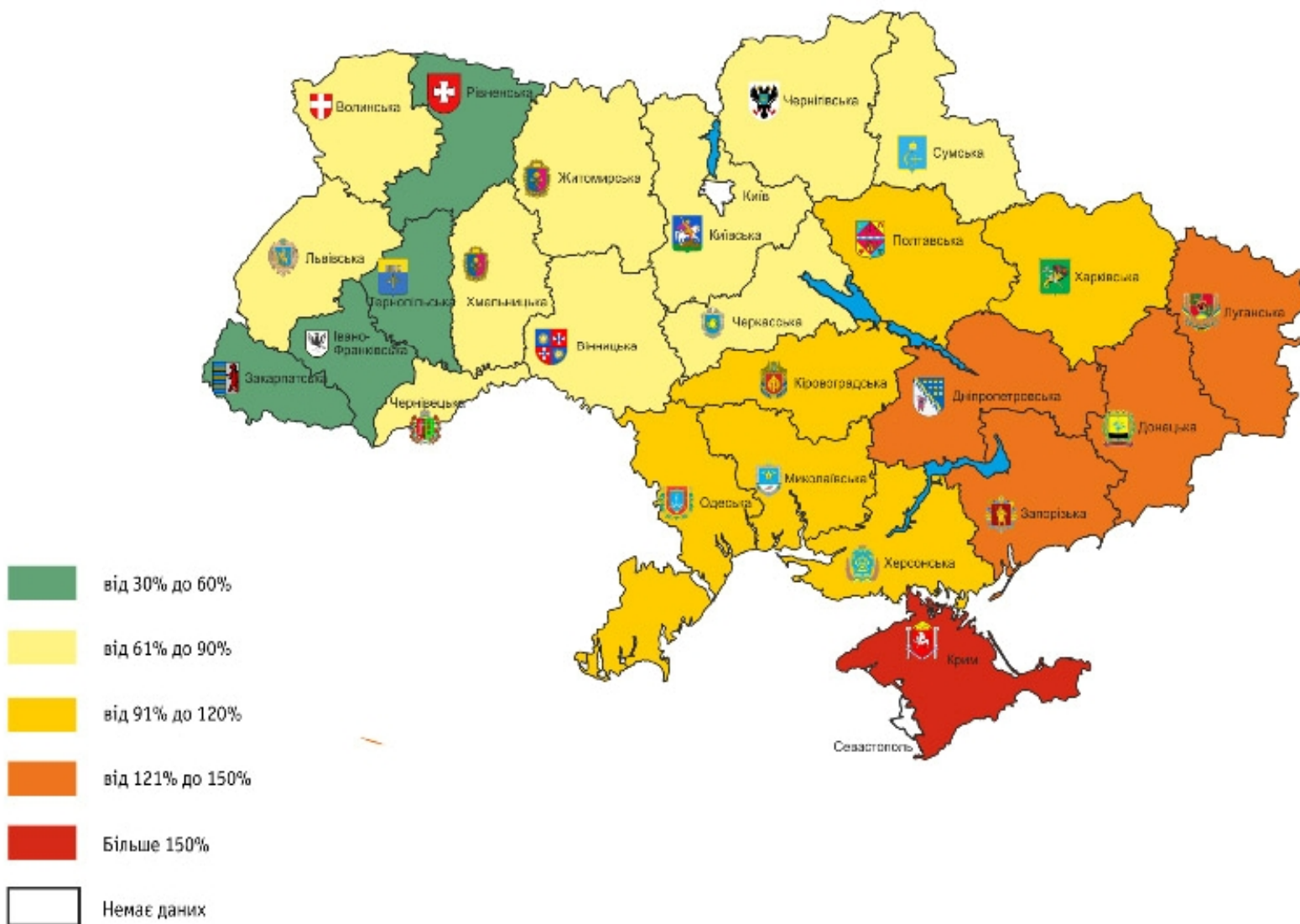
Ціннісні орієнтири: планова економіка чи ринкові відносини?

Рівень злочинності

Кількість зареєстрованих злочинів (випадків) на 1 тисячу осіб у 2010р

Відносно до середньоукраїнського - 10,9 (100%)
Мінімальний, Івано-Франківська область - 4,1 (38%).
Максимальний, АР Крим - 17,0 (156%).

Планова економіка та ринок

Ціннісні орієнтири: планова економіка чи ринкові відносини?

Міжрегіональна асиметрія у соціально-економічному розвитку регіонів, яка продовжує наростати, може посилювати напруженість між регіонами на рівні їх мешканців, виходячи із дійсно суттєвих відмінностей у регіональній ідентичності.

Існування соціоментальних та політичних відмінностей між мешканцями різних українських регіонів та їх зв'язок із самоідентифікацією мешканців регіонів, їх етнічною приналежністю та історією перебування різних регіонів України у складі різних держав.

Чому ДРР є потребою часу?

- У всіх країнах, які є більшими від міста, є території, які природньо мають різні можливості для розвитку.
- Завдання держави, забезпечити своїх громадян рівними можливостями та гарантованим рівнем публічних послуг.
- Зменшення дисбалансів у економічному розвитку територій є умовою єдності державного простору та стійкості держави.
- Координація політики розвитку секторів економіки у територіях є запорукою вирішення регіональних проблем, а не їх посилення

Послання Президента України 2012

Критично неефективним залишається організаційне забезпечення реалізації регіональної політики, що виявляється у такому:

- законодавчо не визначено основи державної регіональної політики як складника соціально-економічної політики країни (у т. ч. не прийнято закон про засади державної регіональної політики);*
- відсутнє стратегічне бачення розвитку регіонів, більшість програмних документів регіонів України мають переважно декларативний характер;*
- зберігаються суперечності між органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями щодо управління наявними на місцях ресурсами.*

Діагностика, передумова дій

Проект підтримка політики регіонального розвитку в Україні, що фінансується за кошти Європейського Союзу завершив роботу над “діагностичним звітом”, де зроблена спроба в одному документі показати:

- *зміни у політиці регіонального розвитку в Європі та світі;*
- *ситуацію у регіональному розвитку в Україні;*
- *аналіз інструментів політики регіонального розвитку, їх сильних та слабких сторін;*
- *можливі зміни підходів до планування, фінансування та реалізації регіонального розвитку в Україні, тощо.*

Аналіз політики регіонального розвитку

Основними викликами в процесі реалізації регіональної політики на всіх рівнях є:

- Відсутність довгострокового бачення розвитку країни та превалювання короткозорості у прийнятті рішень у сфері ДРП
- Високий ступінь централізації та сильна владна вертикаль із слабкими горизонтальним зв'язками, в тому числі між регіонами
- Законодавчі та регуляторні неузгодження та «білі плями», які гальмують використання можливостей для розвитку та зростання
- Відсутність адекватного фінансування проектів розвитку в регіонах
- Нестабільне інституційне середовище

Законодавство

Законодавство у сфері регіонального розвитку, яке сформувалось протягом 1991-2013 років мало створити цілісну та взаємоузгоджену систему, що визначає перелік стратегічних та планувальних документів у сфері регіонального розвитку, визначає інституції, що формують та реалізують державну регіональну політику та реалізують проекти регіонального розвитку, а також визначити та закріпити джерела фінансування регіонального розвитку. Проте, чинні на сьогодні нормативно-правові акти не є гармонізованими між собою. Вони побудовані на різних концепціях, містять різні пріоритети та різні способи правового регулювання.

Інституційні проблеми

Горизонтальна координація між секторними міністерствами та МЕРТ є недостатньою.

Робота Міжвідомчої комісії поки що не впливає на процес координації політики.

Обласні та районні ради мають повноваження формулювати пріоритети регіонів але фактично не мають важелів їх впровадження. Голови ОДА/РДА більше орієнтовані на центральний рівень ніж на інтереси регіонів, з огляду на технологію їх призначення і підзвітність.

Горизонтальні відносини між регіонами майже відсутні і частково формалізовані в рамках асоціацій органів місцевої і регіональної влади.

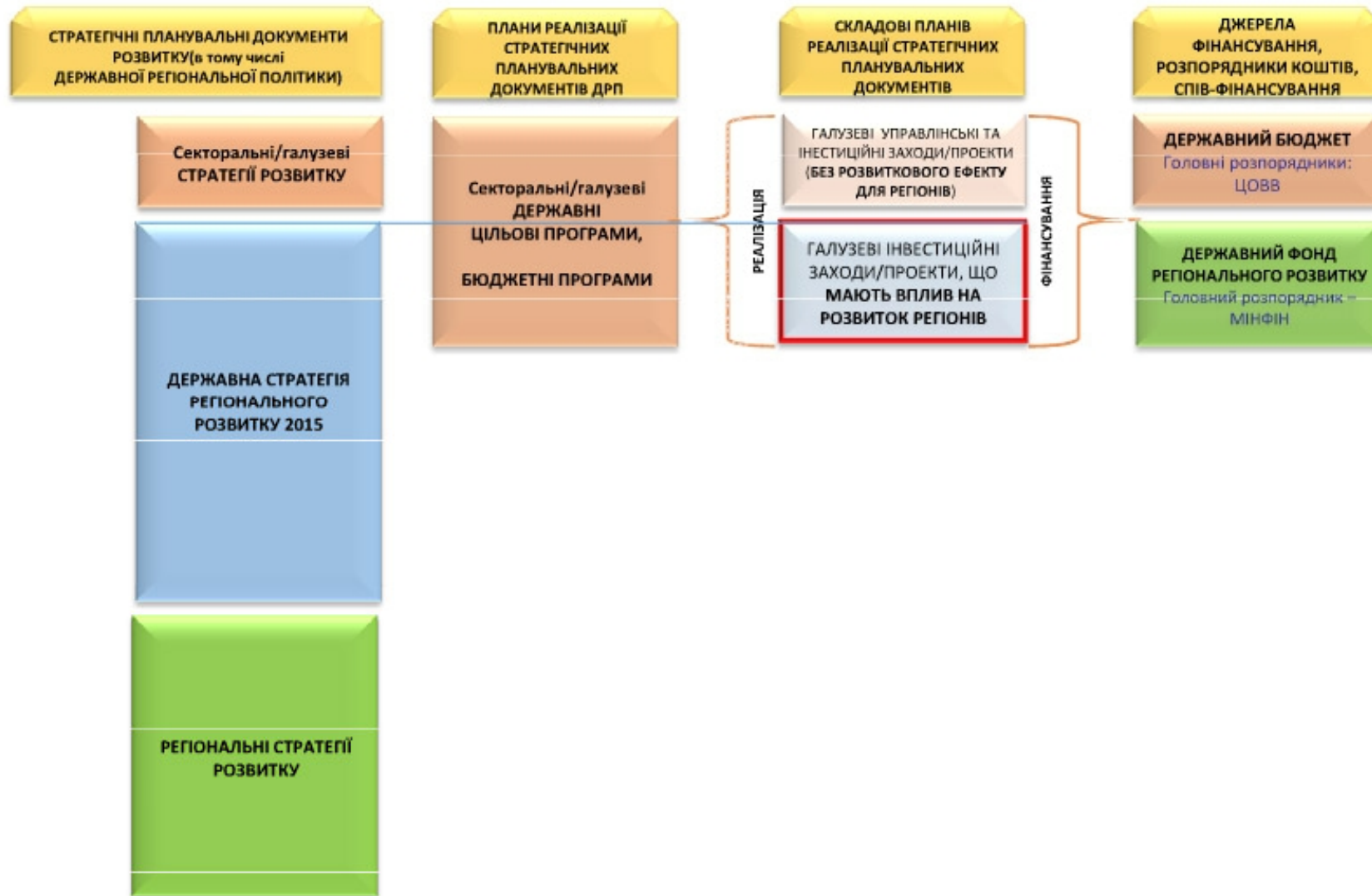
Регіональні стратегії

Не зважаючи на те, що всі українські регіони мають затверджені регіональні стратегії, вони затверджені у різний час, мають різний ступінь деталізації, відрізняються за структурою.

Плани реалізації регіональних стратегій або відсутні взагалі, або носять характер документу мало пов'язаного із самою стратегією.

Параметри моніторингу досягнення цілей стратегії регіонального розвитку і більшості стратегій слабо корелюються із метою стратегії або носять характер показників у гривнях, що є мало придатним інструментом для контролю через інфляційні процеси.

Система стратегічних планувальних документів державної регіональної політики в Україні сьогодні

Можливі зміни підходів до планування, фінансування та реалізації регіонального розвитку в Україні

Нові підходи до регіональної політики

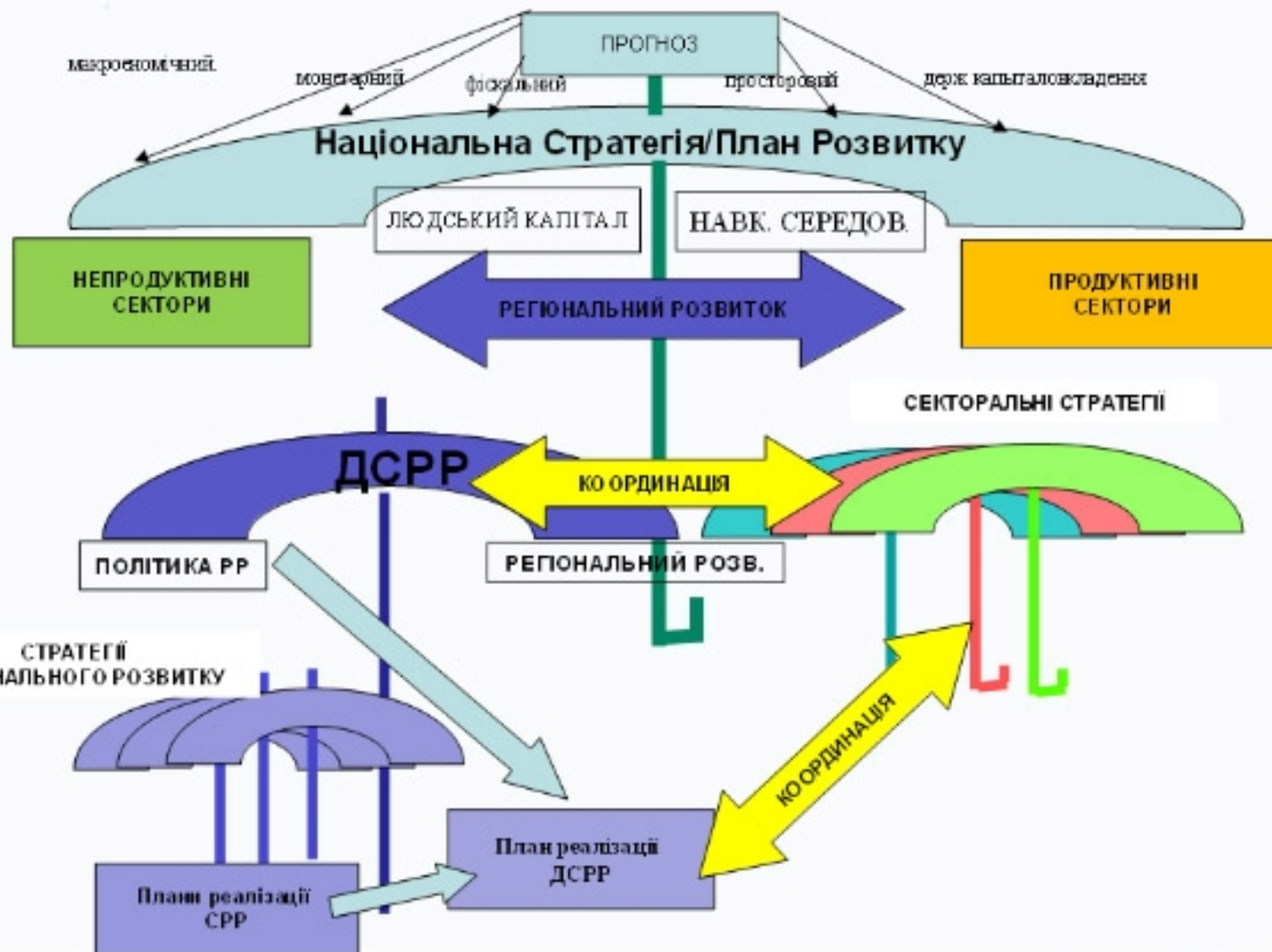
- Прискорений економічний розвиток та зростання рівня конкурентності регіонів та добробуту його населення залежить від того, на скільки уряд приділяють увагу збалансованому просторовому розвитку країни.
- Надмірні диспропорції у соціально-економічному розвитку мають негативний вплив на макро економічні та соціальні тренди.
- Роль регіональної політики, як однієї із важливих складових у системі державної політики, зростає, а також зростає кількість та глибина залучення місцевих та регіональних партнерів.
- Виключно централізований підхід до регіональної політики у сучасних умовах є контрпродуктивним і не дозволяє у повній мірі розкрити можливості всіх регіонів.

Від планування - через фінансування та реалізацію - до звітування

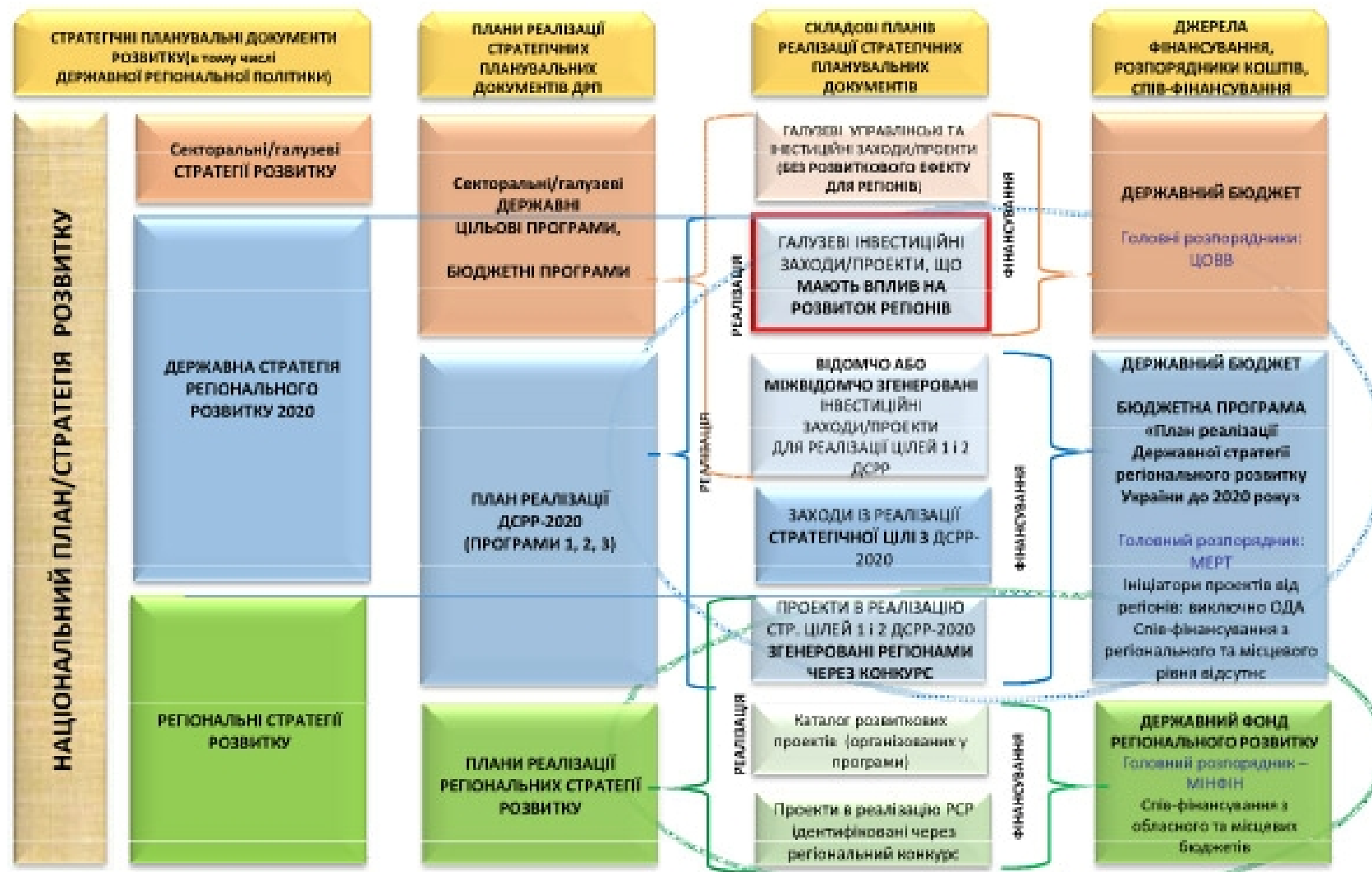
- Розробка та впровадження Національного плану розвитку України, який поміж іншим має визначати пріоритети просторового розвитку країни, вектору руху щодо моделі врядування та ступеню децентралізації влади.
- Розробка планів дій/ операційних програм стратегій, затвердження бюджетів на впровадження пріоритетів та завдань стратегії, механізмів контролю та моніторингу, відповідальності за реалізацію.
- Приведення регіональних стратегій розвитку до «спільного формату», обов'язкова розробка планів реалізації та механізмів контролю за їх виконанням.
- Перехід від майже виключно «політики будівництва та ремонту» до політики комплексного розвитку територій, в тому числі через некапітальні проекти та програми.
- Перехід від «паралельних» систем стратегічного планування та поточного (ситуативно-аврального) планування/ реалізації політики до інтегрованої системи стратегічного планування та управління, де плани реалізації стратегій та бюджети чітко корелюються із визначеними стратегічними пріоритетами та завданнями.

Взаємозв'язок планувальних документів

Вертикальна та горизонтальна координація

Реалізація і фінансування стратегічних планувальних документів державної регіональної політики України

Замість підсумку

- Більш детально із змістом аналітичного звіту можна буде ознайомитись після його публікації та розміщення на інтернет ресурсі проекту.
  - Нинішній проект ДСРР 2020 ставить амбітні цілі та містить низку новел, що прямо відповідають новим підходам до політики регіонального розвитку в ЄС, тому перед нами відкривається широке поле діяльності у нових умовах.
  - Проект «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» продовжує співпрацю з українськими партнерами задля формування нової державної регіональної політики, здатної суттєво вплинути на прискорення розвитку українських регіонів та збереження єдності українського державного простору.
-